

Aktentas, laptop en koe als bruidsschat

Journaliste Femke van Zeijl onderzoekt wat urbanisatie in Afrika doet met oude gebruiken

► Journaliste Femke van Zeijl werkt aan een boek over verstedelijking in Afrika.

► Voor *nrc.next* houdt zij vanaf nu een weblog bij. Deze maand woont ze in Luanda.

Door FEMKE VAN ZEIJL

LUANDA. Een eenzaam figuurtje teken zich af in de oranjerode ondergaande zon. Het is een meisje met een waterkruik op haar hoofd. Ze loopt over de savanne, op weg naar haar dorp. Vijftien lemen hutjes telt deze gemeenschap, met evenzoveel families, ver weg van de bewoonde wereld. Met een beetje goede wil zou je aan de horizon nog de lange nekken van giraffes kunnen ontwaren.

Het is dit beeld dat veel westerlingen voor ogen komt als ze denken aan Sub-Sahara Afrika, het zuidelijk deel van het Afrikaanse continent. Een pastoraal beeld van strotenten en wilde dieren dat de hulpverleningsorganisaties met graagte in stand houden, al is het maar omdat zulke romantische plaatjes beter ogen op briefkaarten en kalenders. Ook journalisten zijn debet aan de beeldvorming: de meeste van hen verlaten al gauw de verstedelijkte gebieden, 'het échte Afrika in'.

Toch is de werkelijkheid al een hele tijd radicaal anders. Dit jaar leven er voor het eerst meer wereldburgers in de stad dan op het platteland, aldus UNFPA, het bevolkingsfonds van de Verenigde Naties. Die stedelijke groei komt voor het grootste deel voor rekening van landen in de Derde Wereld. Het aantal stedelingen in Sub-Sahara Afrika zal in minder dan een generatie verdubbelen, staat in het rapport *State of the World Population 2007*.

De Afrikaanse realiteit is die van een in hoog tempo verstedelijkende en moderniserende samenleving. Neem Kinshasa, de hoofdstad van de Democratische Republiek Congo, waar ik voor het laatst was eind 2006. Er wonen inmiddels zeven miljoen mensen in een stad die gebouwd werd met het oog op slechts enkele tienduizenden inwoners. Op zaterdagavonden staat het verkeer muur-

vast. De aftandse minibuses, die rijen dik staan, zijn volgepropt met passagiers en komen nauwelijks vooruit. De inzittenden steken hun hoofd uit rafelig uitgezaagde gaten in de zijkant om nog een beetje frisse lucht te krijgen.

In Oeganda ontmoette ik jonge vrouwen die op zaterdagavond dansen in bars en de volgende ochtend jubelden in de kerkbanken. In Kenia maakte ik kennis met straatjochies die de Amerikaanse rappers van de Oost- en Westkust beter kenden dan ik. In Mozambique had ik discussies met hoogopgeleide Afrikaanse jongeren die niet veel verschilden van mijn vrienden thuis.

Maar die verschillen bestaan wel degelijk. Mijn Mozambikaanse vriendin Ana stelde me eens voor samen met haar naar een 'curandeiro' te gaan. Ze wilde een betovering regelen die ervoor zou zorgen dat een leuke jongen op haar zou vallen. En een Zulu-diplomaat, met aktentas en laptop, begon ineens tegen mij te mijmeren over zijn meisje dat hij niet trouwen kon, omdat hij zich niet genoeg koeien kon veroorloven voor de bruidsschat.

De urbanisering in Afrika brengt mensen samen van allerlei achtergronden en dwingt ze tot een gemeenschappelijke overlevingsstrategie. Wat doet de verstedelijking met oude gebruiken en tradities die vaak generaties lang zijn overgeleverd? Hoe redt de Afrikaanse stedeling zich financieel, welke rol spelen familiebanden in zijn leven, hoe ziet zijn liefdesleven eruit en naar welke muziek luistert-ie?

Ik ga in die nieuwe realiteit van Afrika duiken. Op zoek naar het stadsleven op het continent. Vooropgesteld dat je nooit kunt spreken van Afrika als een homogeen geheel – daarvoor is het te groot en te divers – heb ik toch een keuze samengesteld. Zes verschillende steden die een dwarsdoorsnede vormen van de Afrikaanse stad: qua koloniale historie, grootte, ligging, religieuze achtergrond en recente geschiedenis. Steeds zal ik me concentreren op een ander aspect van het bestaan. In iedere stad ga ik de komende anderhalf jaar een tijd wonen, met tussenpozen van steeds een paar maanden. Niet alleen omdat mijn lief thuis anders wel heel

veel alleen zit, maar ook omdat zo'n verblijf altijd een bepaalde tijd nodig heeft om te bezinken.

In de komende periode ga ik voor *nrc.next* een weblog bijhouden over mijn ervaringen. Over overheidsfunctionarissen op zoek naar een extra zakcentje, of levensgevaarlijke koplamploze taxiriten in het donker op weg naar interviews. Ook kunnen lezers me via mijn weblog vragen stellen en tips geven. (Om te beginnen advies over goedkope restaurants in Luanda. De Angolese hoofdstad is een van de duurste steden ter wereld, en mijn budget is altijd schamel.) De hele maand april woon ik in Luanda. Ik ga me verdiepen in de kloof die hier bestaat tussen arm en rijk.

Volg Femke's avonturen op nrcnext.nl/citylifeafrika

Wie is Femke van Zeijl?

• Sinds zes jaar reist **freelancejournaliste** Femke van Zeijl (36) door Afrika bezuiden de Sahara om reportages te schrijven voor *NRC Handelsblad*, *Opzij* en *Vrij Nederland*. Anders dan veel collega's blijft Van Zeijl **langere tijd op dezelfde plek** en keert graag meerdere keren terug.

• Ze wil een boek schrijven over de verstedelijking van Afrika. **De komende twee jaar gaat ze in verschillende Afrikaanse steden wonen:**

- april: Luanda, Angola
- juli/aug: Maputo, Mozambique
- okt: Goma, Congo
- winter 2009: Jinja, Oeganda
- voorjaar 2009: Ibadan, Nigeria
- zomer 2009: Bobo-Dioulasso, Burkina-Fasso

In deze zes steden gaat Femke van Zeijl wonen

